

Dr. Koch Mária

A munkabalesetek és a foglalkozási megbetegedések,
valamint az ezekkel kapcsolatos adminisztratív
feladatok a kereskedelemben

A követelménymodul megnevezése:

A kereskedelmi egység szabályszerű működtetése

A követelménymodul száma: 0005-06 A tartalomlelem azonosító száma és célcsoportja: SzT-002-50

A MUNKABALESETEK ÉS A FOGLALKOZÁSI MEGBETEGEDÉSEK, VALAMINT AZ EZEKSEL KAPCSOLATOS ADMINISZTRATÍV FELADATOK A KERESKEDELEMBEN

ESETFELVETÉS – MUNKAHELYZET

2009-ben – beleértve a hétvégéket is – hatvan munkabaleset történt naponta Magyarországon, melyek közül minden harmadik nap volt halálos kimenetelű. Világszerte hatezer emberéletet követelnek naponta a munkahelyi balesetek és betegségek.

A nemzetgazdaság ágazatai közül a halálos munkabalesetek számát tekintve a kereskedelem a 4. helyen áll, az évente bekövetkező 100 körüli halálos munkabaleset hozzávetőlegesen 10%-át kereskedelmi dolgozók szenvedik el.

Sajnos az Ön munkahelyén is baleset történik: kollegája a polcok feltöltéséhez egy rekesz árut visz a helyszínre, amikor megcsúszik egy folton, megbillen, kiejti kezéből a rekeszt. A leeső rekesz csúnyán összezúzza a munkatársa lábfejét.

SZAKMAI INFORMÁCIÓTARTALOM

MI A BALESET?

Baleset: az emberi szervezetet ért olyan egyszeri külső hatás, amely a sérült akaratától függetlenül, hirtelen vagy aránylag rövid idő alatt következik be és sérülést, mérgezést vagy más (testi, lelki) egészségkárosodást, illetőleg halált okoz¹.

Értelmezzük tehát, hogy melyek a feltételei annak, hogy balesetről beszéljünk!

- Sérülés, mérgezés, valamilyen egészségkárosodás bekövetkezése
- A sérült, elhunyt akaratától függetlenül (tehát az öngyilkosság vagy kísérlete nem baleset)

---

¹ 1993. évi XCIII. törvény a munkavédelemről 87. § 1/A. pont

- Hirtelen vagy igen rövid idő alatt – a hosszabb idő alatt kialakuló mérgezés nem baleset, hanem foglalkozási megbetegedés
- Külső hatás – ez a legfontosabb, és egyúttal a legtöbb problémát okozó elem.

A külső hatás lehet:

- bármilyen munkakörnyezeti tényező: nem megfelelő szeletelőgép, hibás villamos készülék, sérült létra, időjárási körülmény;
- munkatárs hibája;
- harmadik személy: vevő, szállító, stb. közrehatása;

de mindenképpen a sérülttől elkülönült, a sérüléshez hozzájáruló körülmény lehet csak.

MI IS A MUNKABALESET?

Munkabaleset: az a baleset, amely a munkavállalót a szervezett munkavégzés során vagy azzal összefüggésben éri, annak helyétől és időpontjától és a munkavállaló (sérült) közrehatásának mértékétől függetlenül².

Akkor beszélünk tehát munkabalesetről, ha szervezett munkavégzés során következik be a baleset.

A munkavédelmi jogszabályok döntő többsége a szervezett munkavégzéssel kapcsolatos munkavédelmi kötelezettségeket szabályozza. A szervezett munkavégzés fogalmát a munkavédelmi törvény 87. § 9. pontjában találhatjuk meg.

A munkavégzéssel összefüggésben következik be a baleset, ha a munkavállalót a foglalkozás körében végzett munkához kapcsolódó közlekedés, anyagvételezés, anyagmozgatás, tisztálkodás, szervezett üzemi étkeztetés, foglalkozás-egészségügyi szolgáltatás és a munkáltató által nyújtott egyéb szolgáltatás stb. igénybevétele során éri.

Nem tekinthető munkavégzéssel összefüggésben bekövetkező balesetnek (munkabalesetnek) az a baleset, amely a sérültet a lakásáról (szállásáról) a munkahelyére, illetve a munkahelyéről a lakására (szállására) menet közben éri (ez az úti baleset), kivéve, ha a baleset a munkáltató saját vagy bérelt járművével történt.

TEENDŐK MUNKABALESET ESETÉN – ELSŐSEGÉLYNYÚJTÁS

A teendők a munkabaleset súlyosságától függenek.

Amennyiben a sérültnek elsősegélyre van szüksége, ez az első teendő. Ha a sérülés, mérgezés szükségessé teszi az orvosi ellátást, a mentőket kell haladéktalanul értesíteni a 112 segélyhívó telefonszámon, vagy a mentőszolgálat 104 telefonszámán.

---

² 1993. évi XCIII. törvény a munkavédelemről 87. § 3. pont

A telefonhívás során a következőket kell elmondanunk:

- ki szenvedett balesetet, esetleg több személy is megsérült-e;
- hol történt az esemény, ha nehéz a helyszín megközelítése, erről is tájékoztatást kell adni;
- milyen jellegű, súlyosságú a sérülés, mérgezés;
- elsősegélynyújtás történt-e és hogyan;
- a bejelentő neve.

A munkáltató köteles biztosítani az elsősegélynyújtás személyi, tárgyi, szervezési feltételeit.

Ez azt jelenti, hogy a dolgozók számával arányos mennyiségű és számú elsősegélynyújtó felszerelést kell elhelyezni a munkahelyeken hozzáférhető módon. A munkáltatónak ki kell jelölnie és ki kell képeznie (képeztetnie) elsősegélynyújtót a dolgozók közül, vagy a foglalkozás-egészségügyi szolgálat (korábbi elnevezéssel: üzemorvos) közreműködésével biztosítania kell képzett elsősegélynyújtó készenlétben állását.

1. ábra. Munkahelyi elsősegély-felszerelés

A munkahelyek munkavédelmi követelményeinek minimális szintjéről szóló rendelet³ előírásai szerint:

„20. § (1) Minden munkahelyen és műszakban a tevékenység és a munkafolyamatok veszélyességétől, illetve az ott dolgozók számától függően kialakított elsősegélynyújtó felszerelést vagy mentődobozt és a munkavállalók közül kiképzett, elsősegélynyújtásra kijelölt személy jelenlétét kell biztosítani. Egy vagy több elsősegélynyújtásra szolgáló – hordággal is könnyen megközelíthető – helyiséget kell biztosítani ott, ahol a helyiségek mérete, a végzett tevékenység jellege és a balesetek gyakorisága ezt indokolja.

³ 3/2002. (II. 8.) SzCsM–EüM együttes rendelet

**A MUNKABALESETEK ÉS A FOGLALKOZÁSI MEGBETEGEDÉSEK, VALAMINT AZ EZEKSEL
KAPCSOLATOS ADMINISZTRATÍV FELADATOK A KERESKEDELEMBEN**

(2) Az elsősegélynyújtó felszerelést, a mentődobozt és a tevékenységtől függően hordágyat, megfelelő mennyiségben és minőségben, jól látható, könnyen és gyorsan elérhető, szennyeződéstől védett helyen kell készenlétben tartani.

(3) Gondoskodni kell az elhasznált, lejárt, használhatatlan eszközök pótlásáról.

(4) Az elsősegélyhelyeket és a hozzájuk vezető utakat a külön jogszabályban meghatározottak szerint kell jelölni.

(5) Az elsősegélynyújtó felszereléssel, az elsősegélynyújtó hely kialakításával és az elsősegélynyújtás megszervezésével kapcsolatos további követelményeket, valamint a kijelölt elsősegélynyújtók képzése, továbbképzése tekintetében az irányadó előírásokat külön jogszabály tartalmazza.”

Az elsősegélynyújtó felszerelések tartalmát szabvány⁴ írja elő.

A különféle elsősegély-felszerelések kötelező tartalma a szabvány szerint

Sor- szám	Elnevezés (méretek cm-ben)	I.	II.	III.	IV.	A	B	C	H
típusú elsősegély felszerelések tartalma (db)									
1.	Steril gyorskötő pólya (5x500)	1	2	4	6	-	-	-	2
2.	Steril gyorskötő pólya (8x500)	-	-	-	-	-	4	8	1
3.	Steril gyorskötő pólya (10x500)	2	4	4	6	3	4	20	-
4.	Vágott nullpólya (egyenként csomagolva, 10x500)	-	-	5	10	-	-	10	-
5.	Vágott nullpólya (egyenként csomagolva, 115x500)	-	-	5	10	-	-	-	1
6.	Steril null (50x80)	3	3	5	6	1	4	4	-
7.	Steril null-lap (6x6/100 lapos)	1	1	3	5	1	1	-	1
8.	Kéztisztító lap	4	4	6	10	-	5	-	2
9.	Háromszögletű kendő (100x100x141)	1	2	4	4	-	1	4	-
10.	Fóliakesztyű (pár)	4	8	10	15	2	2	8	2
11.	Gyorstapasz (6x10)	-	-	-	-	-	2	-	2
12.	Ragtapasz (1,25x500)	1	1	1	-	1	1	1	1
13.	Ragtapasz (5x500)	-	-	-	1	-	-	-	-
14.	Biztosítótű (40 mm-es)	2	4	8	8	-	6	12	-
15.	Háztartási, 130 mm-es egyenes olló (MSZ 2160)	1	1	1	1	1	1	1	-
16.	Jódpárna 1 ml-es ampulla 6 db/doboz	1	2	3	4	1	1	2	1
17.	Utasítás elsősegélynyújtásra	1	1	1	1	1	1	-	1

⁴ MSZ 13553:1988 Elsősegély-felszerelés

**A MUNKABALESETEK ÉS A FOGLALKOZÁSI MEGBETEGEDÉSEK, VALAMINT AZ EZEKSEL
KAPCSOLATOS ADMINISZTRATÍV FELADATOK A KERESKEDELEMBEN**

18.	Feljegyzési füzet	1	1	1	1	-	-	-	-
19.	Tartalomjegyzék	1	1	1	1	1	1	1	1
20.	Tok az olló részére	1	1	1	1	1	1	1	-
21.	B-típusú elsősegély felszerelés	-	-	-	-	-	-	1	-

Az esetfelvetésre visszatérve:

Az Ön első feladata a segítségnyújtás a munkatársnak: a rekesz, a kborult áru eltávolítása a megsérült testrészről, a munkatárs felsegítése, ha esetleg vérzik a seb, annak bekötözése az elsősegély-felszerelés felhasználásával, amennyiben Ön rendelkezik elsősegélynyújtási ismeretekkel. Ha nem, akkor a munkahelyi elsősegélynyújtó értesítése, segítség kérése. Súlyosabb sérülés esetén szükségés a mentőszolgálat értesítése.

TEENDŐK MUNKABALESET ESETÉN – A MUNKABALESET JELENTÉSE

A sérült, illetőleg a balesetet észlelő személy köteles a balesetet a munkát közvetlenül irányító személynek haladéktalanul jelenteni. A munkavédelmi törvény⁵ nem köti a jelentési kötelezettséget semmiféle jogviszonyhoz vagy kapcsolathoz. Aki a balesetet észlelte, köteles jelenteni azt. A jelentés fogadására a munkát irányító kötelezett.

A jogszabályok nem rendelkeznek arra vonatkozóan, hogy a munkát irányító kinek, mennyi időn belül és mi módon köteles a baleseti eseményt tovább jelenteni. Ennek szabályozása a munkáltató dolga.

Súlyos munkabaleset esetén a munkáltató telefonon, telefaxon, táviratilag vagy személyesen (kézbesítő útján) köteles azonnal bejelenteni a munkabalesetet a rendelkezésére álló adatok közlésével a baleset helyszíne szerint illetékes munkavédelmi felügyelőségnek, a címlista megtalálható a www.ommf.gov.hu honlapon.

⁵ 1993. évi XCIII. törvény a munkavédelemről

2. ábra. Tűzeset, káreset és személyi sérüléssel járó baleset bejelentése telefonon

Súlyos az a munkabaleset, amely

- a) a sérült halálát (halálos munkabaleset az a baleset is, amelynek bekövetkezésétől számított egy éven belül a sérült orvosi szakvélemény szerint a balesettel összefüggésben életét veszítette), magzata vagy újszülöttje halálát, önálló életvezetését gátló maradandó károsodását;
- b) valamely érzékszerv, érzékelőképesség, illetve a reprodukciós képesség elvesztését vagy jelentős mértékű károsodását okozta;
- c) orvosi vélemény szerint életveszélyes sérülést, egészségkárosodást;
- d) súlyos csonkulást, hüvelykujj vagy kéz, láb két vagy több ujjá nagyobb részének elvesztését (továbbá ennél súlyosabb esetek);
- e) beszélőképesség elvesztését vagy feltűnő eltorzulást, bénulást, illetőleg elmezavart okozott.

Az esetfelvetésre visszatérve:

Ön köteles a munkahelyi vezetőt értesíteni a munkabaleset bekövetkezéséről.

TEENDŐK MUNKABALESETET KÖVETŐEN – A MUNKABALESET KIVIZSGÁLÁSA

Minden munkaképtelenséget okozó balesetet köteles a munkáltató haladéktalanul kivizsgálni és a vizsgálat megállapításait olyan részletesen rögzíteni, hogy alkalmas legyen a baleset okainak feltárására, vita esetén a tényállás tisztázására. A jogszabály nem határozza meg a tény- és adatrögzítés módját, de példálódzva (pl. tanúk meghallgatásáról készült jegyzőkönyv, helyszínrajz, fénykép stb.) jelzi, hogy melyek azok a vizsgálati cselekmények és módszerek, amelyek alkalmasak a baleset pontos rekonstrukciójára. A baleset okainak feltárása és a tényállás tisztázása a munkáltató feladata, és azt haladéktalanul köteles megtenni.

A munkabalesetet az a munkáltató köteles kivizsgálni, nyilvántartani és bejelenteni, amely a sérültet a baleset időpontjában, szervezett munkavégzés keretében foglalkoztatta.

Ha a tanulót, hallgatót a szakképesítés megszerzéséhez szükséges gyakorlati foglalkoztatás során éri munkabaleset, az őt foglalkoztató munkáltató köteles a balesetet kivizsgálni (nyilvántartani és bejelenteni), köteles továbbá a nevelési, oktatási intézményt értesíteni és lehetővé tenni az intézmény részvételét a baleset kivizsgálásában. A jogszabály felhatalmazza az oktatási intézményt és a foglalkoztató munkáltatót arra, hogy a baleset kivizsgálásának kötelezettségét egymás közötti kétoldalú szerződésben, a jogszabályi rendelkezéstől eltérően határozzák meg. Ez azt jelenti, hogy szerződés alapján a nevelési, oktatási intézmény vizsgálja ki a tanulót, hallgatót ért munkabalesetet.

A munkabaleset vizsgálatakor fel kell tárni a balesethez vezető valamennyi közvetett és közvetlen okot, a veszélyes körülményeket és veszélyes cselekedeteket, valamint azokat a tényezőket, melyeknek szerepük lehetett a sérülést eredményező folyamat beindulásában.

A munkabalesetet (a közúti közlekedéssel kapcsolatosak kivételével) – a munkáltató balesetvizsgálattal kapcsolatos kötelezettségeit, felelősségét nem érintve – a munkavédelmi felügyelő kivizsgálhatja, a bejelentett súlyos munkabaleseteket pedig kivizsgálja attól függetlenül, hogy a munkáltatónak is el kell végeznie a kivizsgálását.

A munkavédelmi felügyelő jogosult a balesetet munkabalesetnek minősíteni, továbbá a munkabaleset bejelentését vagy kivizsgálását elrendelni, ha a bejelentést vagy a kivizsgálást elmulasztották vagy nem a jogszabályban foglaltaknak megfelelően végezték, illetőleg ha a munkáltató a balesetet jogszabályba ütköző módon nem tekinti munkabalesetnek.

A bejelentés elmulasztása a munkavédelmi hatóság szankcióját vonja maga után.

A súlyos munkabaleset kivizsgálása, illetve ha a balesetet munkaeszköz vagy technológia okozta, és egyszerre, egy időben és azonos helyen kettőnél több személy sérült meg, vagy szenvedett egészségkárosodást, munkabiztonsági szaktevékenység, munkavédelmi szakember dolga.

A munkabaleset kivizsgálásának elévülési ideje három év. Ez azt jelenti, hogy ha a baleset annak bekövetkezésétől számított három év elmúltával jut a munkáltató tudomására, nem köteles a balesetet nyilvántartásba venni, kivizsgálni és bejelenteni.

Munkabalesetekkel kapcsolatos, illetve munkavédelmi jellegű kérdésekkel az Országos Munkavédelmi és Munkaügyi Főfelügyelőség Munkavédelmi Tanácsadó Szolgálatához fordulhatunk. A felügyelő tanácsadók, akár személyesen is, térítésmentesen segítenek. Ha a tanácsadókhöz fordulunk, ennek nincsenek hatósági következményei, szankciói.

Az esetfelvetésre visszatérve:

Ön köteles közreműködni a baleset kivizsgálásában, a munkáltató részéről a baleset kivizsgálásával megbízott személynek részletesen elmondani, hogyan történt az esemény és az elsősegélynyújtásra vonatkozóan milyen intézkedést tett.

TEENDŐK MUNKABALESETET KÖVETŐEN – A MUNKABALESET NYILVÁNTARTÁSA

A munkabaleset nyilvántartásának módját és formáját jogszabály nem határozza meg, arról a munkáltató saját hatáskörében rendelkezik, ugyanakkor jogszabály írja elő, hogy a munkabalesettel kapcsolatban milyen adatokat kell a munkáltatónak nyilvántartani.

Ezek:

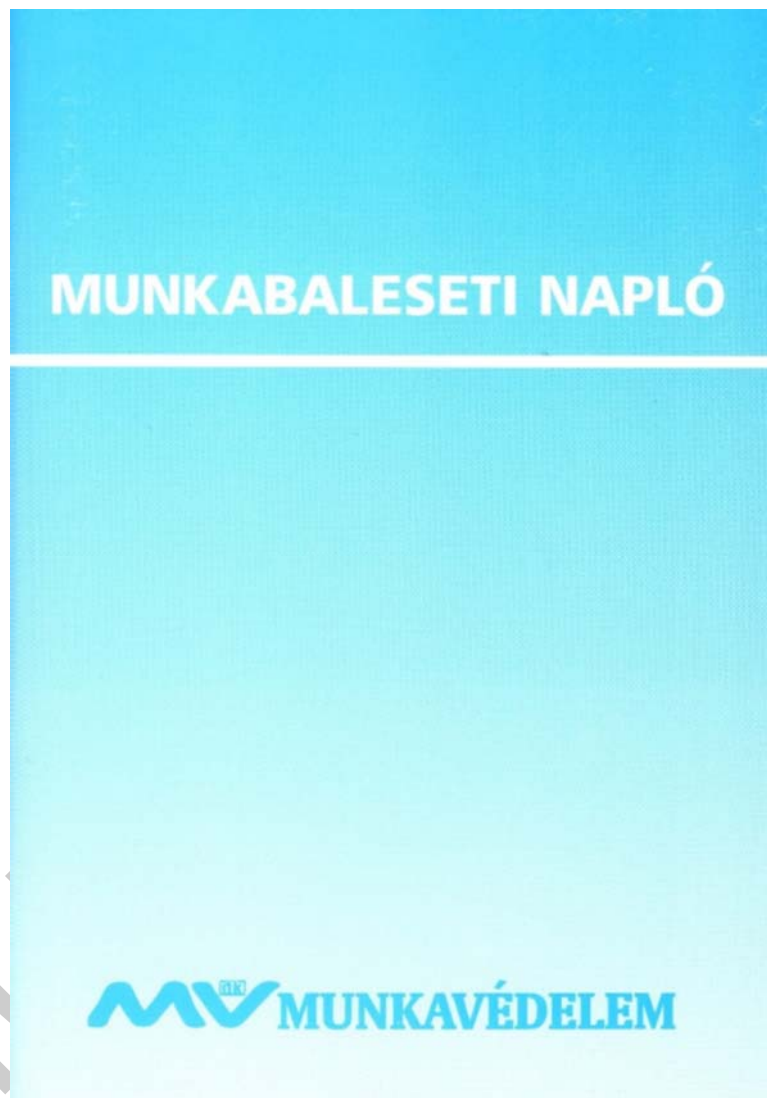
- *a sérült személyes adatai;*
- *a sérült munkaköre;*
- *a sérülés időpontja, helyszíne, jellege;*
- *az esemény leírása;*
- *a sérült ellátására tett intézkedések;*
- *folytatta-e munkáját a sérült.*

A munkáltató a munkabaleset súlyosságától és a sérült munkavégző képességének változásától függetlenül köteles a fenti adatokat nyilvántartani.

A munkabaleset nyilvántartásának alapja a munkabaleseti jegyzőkönyv, amelyet köteles a munkáltató az irattárban öt évig megőrizni. A munkabaleset kivizsgálása során nyert adatokat a munkáltatónak munkabaleseti jegyzőkönyvben [az 5/1993. (XII.26.) MüM rendelet mellékletében meghatározott formanyomtatvány] rögzítenie kell. A jegyzőkönyvet minden sérültről külön-külön ki kell állítani még akkor is, ha egyidejűleg több személy sérült meg.

Figyelem! A munkabaleseti jegyzőkönyv 2011. január 1-jétől alapvetően megváltozik! Az ezen időpont után bekövetkezett balesetek esetén az új jegyzőkönyvet kell alkalmazni.

A munkaképtelenséggel nem járó munkabalesetet is ki kell vizsgálni és nyilvántartásba kell venni. Célszerű a munkahelyen történt valamennyi – azonnali keresőképtelenséggel nem járó, látszólag jelentéktelen – sérülést bejegyezni a munkabaleseti naplóba. Ez azért fontos, mert előfordulhat, hogy egészen kis sérülés is súlyos következményekhez vezet (pl. elfertőződik a seb). Megkönnyíti a munkabaleseti jelleg bizonyítását, ha dokumentáljuk a sérülést a lehető legrövidebb időn belül.

3. ábra. Munkabaleseti napló borítója

A MUNKABALESETEK ÉS A FOGLALKOZÁSI MEGBETEGEDÉSEK, VALAMINT AZ EZEKSEL KAPCSOLATOS ADMINISZTRATÍV FELADATOK A KERESKEDELEMBEN

Sorszám (a területi egységnél):	Év			Sorszám		
Központi sorszám:	Év			Sorszám		
A sérült neve (előző, születési név is):						
Születés helye:	időpontja:	Év			Hó	Nap
Anyja neve:						
A sérült neme*:		férfi	nő	A sérült munkaköre:		
A sérült állampolgársága:				TAJ-száma:		
A sérült lakcíme: <input type="text"/>						
A sérülés időpontja:	Év	Hó	Nap	helyszíne:		
A sérülés jellege:						
A sérülés rövid tényállása:						
A sérült ellátására tett intézkedés:						
A sérült folytatta-e munkáját*: igen nem						
A munkaképtelenség kezdete**:	Év			Hó	Nap	befejezése:
Táppénzes napok száma**:	Súlyos*:			igen	nem	Halálos*:
A bejegyzést végző neve:						
Munkaköre:						

Kelt: ..... év ..... hó ..... nap

.....
aláírás

* A megfelelő aláhúzendő!
** A rovatok kitöltése nem kötelező.

4. ábra. Munkabaleseti nyilvántartás⁶

Az esetfelvetésre visszatérve:

_____

⁶ A Népszava Könyv Kft. Munkabaleseti nyilvántartás című naplójának belíve

Ha Ön erre megbízást kap a munkáltatótól, akkor el kell végeznie a munkabaleset nyilvántartását: ez a munkabaleseti naplóba és a munkabaleseti nyilvántartásba való bejegyzést jelenti.

TEENDŐK MUNKABALESETET KÖVETŐEN – A MUNKABALESET BEJELENTÉSE

A munkáltató a munkabaleset kivizsgálását követően, de legkésőbb a tárgyhót követő hónap 8. napjáig köteles a munkabaleseti jegyzőkönyvet megküldeni

- a sérültnak, halála esetén közvetlen hozzátartozójának;
- súlyos munkabalesetekről a területileg illetékes munkavédelmi felügyelőségnek;
- külföldi kiküldetés, külszolgálat során bekövetkezett halált, illetve három napot meghaladó keresőképtelenséget okozó munkabalesetekről a munkáltató székhelye szerinti munkavédelmi felügyelőségnek;
- a társadalombiztosítási kifizetőhelynek, ennek hiányában az illetékes egészségbiztosítási pénztárnak.

A munkáltató köteles a balesetet szenvedett dolgozót (halála esetén hozzátartozóit) írásban felhívni a munkabalesettel kapcsolatban felmerülő kártérítési igény bejelentésére. A részletes szabályokat a Munka törvénykönyve⁷ tartalmazza.

Az esetfelvetésre visszatérve:

Ha Ön erre megbízást kap a munkáltatótól, a munkabaleseti jegyzőkönyvet meg kell küldenie a fenti személyeknek, szervezeteknek, a baleset súlyosságától függően.

A FOGLALKOZÁSI MEGBETEGEDÉSEK BEJELENTÉSE, KIVIZSGÁLÁSA ÉS NYILVÁNTARTÁSA

1. Foglalkozási megbetegedés

A foglalkozási megbetegedés a munkavégzés, a foglalkozás gyakorlása közben bekövetkezett olyan heveny és idült, valamint a foglalkozás gyakorlását követően megjelenő vagy kialakuló idült egészségkárosodás

- amely a munkavégzéssel, a foglalkozással kapcsolatos, a munkavégzés, a munkafolyamat során előforduló fizikai, kémiai, biológiai, pszichoszociális és ergonómiai kóroki tényezőkre vezethető vissza, illetve
- amely a munkavállalónak az optimálisnál nagyobb vagy kisebb igénybevételének a következménye.

⁷ 1992. évi XXII. Törvény a Munka Törvénykönyvéről

2. Fokozott expozíció

A munkavállaló szervezetében a munkavégzés során a foglalkozás gyakorlása közben vagy azzal összefüggésben a biológiai hatás meghatározott határértékeket meghaladó koncentrációja vagy mértéke, illetve zaj esetében 4000 Hz-en a 30 dB halláscsökkenés bármely fülön.

3. A fokozott expozíció, foglalkozási megbetegedés bejelentése

Az orvosi tevékenység körében észlelt foglalkozási betegséget, foglalkozási eredetű heveny és idült mérgezést, valamint a vegyi anyagok, továbbá a zaj okozta fokozott expozíciós esetet az OMMF munkáltató székhelye szerinti illetékes felügyelőségéhez be kell jelenteni, ki kell vizsgálni és elfogadásuk esetén nyilvántartásba kell venni. A bejelentés tehát elsősorban a foglalkozás-egészségügyi szakorvos vagy a házi orvos feladata.

4. A foglalkozási betegség és a fokozott expozíciós eset körülményeinek kivizsgálása

A foglalkozási megbetegedés és fokozott expozíciós eset keletkezésének körülményeit a munkavédelmi felügyelőség vizsgálja ki.

TEENDŐK MUNKABALESETET, FOGLALKOZÁSI MEGBETEGEDÉST KÖVETŐEN – MUNKAVÉDELMI OKTATÁS

Rendkívül fontos, hogy a munkabalesetek, foglalkozási megbetegedések kivizsgálása alapján a tanulságokat levonjuk, a hibákat kijavítsuk. Ebből a célból feltétlenül szükséges a balesetek, megbetegedések okfaját (az okozati láncot) feltárni és ismertetni a dolgozókkal, szükség esetén pedig olyan intézkedéseket hozni, amelyek hasonló esetek újabb előfordulásának megakadályozására alkalmasak.

A munkavédelmi oktatás tematikájának összeállítása munkavédelmi szakember feladata, megtartásával a munkáltató megbízhat bárkit, aki rendelkezik a szükséges ismeretekkel, és ezt eredményesen el tudja végezni.

MUNKABALESETEK A KERESKEDELEMBEN

Kereskedelemben végzett munkatevékenységek során – sokan úgy gondolják – általában kevésbé súlyos balesetek következnek be. Ezzel szemben a halálos munkabalesetek száma alapján a 4. legveszélyesebb ágazat, és magas a súlyos csonkulásos kimenetelű események száma is. A balesetet szenvedett, családja, barátai, munkahelyi közössége számára egy súlyos baleset tragédiát jelent.

A legtöbb munkabalesetet az alábbi munkakörökben dolgozók szenvedik el:

**A MUNKABALESETEK ÉS A FOGLALKOZÁSI MEGBETEGEDÉSEK, VALAMINT AZ EZEKSEL
KAPCSOLATOS ADMINISZTRATÍV FELADATOK A KERESKEDELEMBEN**

- eladók (kb. a munkabalesetek 80%-a)⁸
- áru-összeállítók (kb. 8%).

A sérülések okainak vizsgálatából megállapítható, hogy az eladóknál a fő egészségkárosodási források általában az alábbiak:

Ütődések	19 %
Vágásos sérülések (késes balesetek)	17 %
Esések	17 %
Bőrön keresztül behatoló idegen test	5 %

Az ütődések a leeső tárgyaktól következtek be, míg az esések többsége az ugyanazon szinten történik, főképp botlás, elcsúszás miatt.

A vágásos, késes balesetek általában húsdarabolás során történnek.

Bőrön keresztül behatoló idegen tárgyak (pl. szeg, szilánk) miatti balesetek rakodás közben következnek be, a nem megfelelő csomagolás, sérült rakodólap miatt, illetve egyéni védőeszköz mellőzése következtében.

Sérültek tevékenységénél az alábbiak a fő csoportok:

Kézi anyagmozgatás	28 %
Gyalogos közlekedés	14 %
Élelmiszer kiskereskedelem	11 %

A kézi anyagmozgatás jellemző tevékenység a kereskedelem területén, gépesítésre általában csak a nagy cégeknél került sor. A kézi anyagmozgatás – bár egyszerű munkának tűnik – szabályainak megsértése (pl. emelési-szállítási testhelyzet, egyéni védőeszköz használata) az összes baleset több mint negyedéhez vezet.

Gyalogos közlekedés közbeni balesetek többségét az egyenetlen padozat, szennyezett felület, és a padozaton hagyott kötöző elemek, hulladékok, valamint a nem megfelelő lábbeli viselése okozza.

Az élelmiszer kiskereskedelemben számos veszélyes gépet, kéziszerszámot használnak. A műszakilag nem megfelelő eszköz alkalmazása, azok helytelen kezelése miatt következett be a munkabalesetek tizede.

---

⁸ A statisztikai adatok forrása: Biztonságos munkavégzés a kiskereskedelemben Szerkesztette: dr. Koch Mária Népszava Könyv Kft., Budapest 2003.

A nagykereskedelmi vállalkozásoknál a raktározás, kiszolgálás gépesítettségének növekedésével párhuzamosan jelentősen megnőtt a gépi anyagmozgatás során bekövetkező súlyos munkabalesetek száma.

Nézzünk meg egy egyszerű baleseti helyzetet, amely a kereskedelemben szinte bármikor előfordulhat!

A tényállás: árukat tartalmazó dobozok polcokra rakodása a kézi raktárban – szakszerűen kifejezve: kézi anyagmozgatás segédeszköz nélkül. A raktár szűk, tele árut tartalmazó dobozokkal. Egyszerű, kissé sérült (a csúszásgátló papucs már korábban letört a létra egyik ágáról) háztartási kétágú létra áll rendelkezésre a magasabb polcok megközelítésére.

5. ábra. A raktárban a polcok mellett tárolt áruk miatt igen szűk a mozgástér

A szűk helyen nagy terjedelmű dobozokat rakodó munkatárs a létrát nem ellenőrzi a használat előtt, hanem a hibás létrával kezdi el a rakodást. Azt ráadásul – szabálytalanul – nem nyitja szét, hanem támasztólétraként alkalmazza.

A könnyen megbillenő létrán nem lehet biztonságosan dolgozni, a rakodást végző lebillen, és nekiesik a másik oldalon lévő polcnak. A dolgozó egészségén, testi épségén kívül a szabálytalanul mozgatott áru – jellegétől függően eltérő mértékben – is sérül, ahogy kiesik a kezéből és szétszóródik.

6. ábra. A baleset helyszíne

7. ábra. A zuhanás erejét mutatja a sérült polc

TANULÁSIRÁNYÍTÓ

Tájékozódjon a kereskedelemben végzett munkák során is veszélyeztető foglalkozási megbetegedésekről, kockázatokról a Téma lapokból!

Honlap: www.ommf.gov.hu, útvonal a menüben: Munkavédelmi Tanácsadó Szolgálat Téma lapok

Tények (Facts) anyagok magyar nyelven

3.sz. – Munkával kapcsolatos váz- és izomrendszeri megbetegedések Európában

4.sz. – A munkával kapcsolatos váz- és izomrendszeri megbetegedések megelőzése

5.sz. – A nyak és a felsővégtagok munkával kapcsolatos csont- és izomrendszeri megbetegedései

8.sz. – A munkával kapcsolatos stressz témájában végzett kutatás

10.sz. – A deréktáj munkával kapcsolatos megbetegedései

20.sz. – A munkahelyi balesetek számának csökkentése

31.sz. – Gyakorlati tanácsok a dolgozók számára a munkával kapcsolatos stresszel és az azt előidéző okokkal való megbirkózáshoz

43.sz. – A nemek kérdésének bevonása a kockázat felmérésbe

68.sz. – Szakértői előrejelzés a munkahelyi biztonsággal és egészségvédelemmel kapcsolatos új és fokozódó biológiai kockázatokról

71.sz. – Bevezetés a munkához kapcsolódó váz- és izomrendszeri problémákba

72.sz. – Munkához kapcsolódó nyaki és felső végtagi zavarok

73.sz. – A munkahelyen végzett kézi tehermozgatáshoz társuló veszélyek és kockázatok

79.sz. – Szállodák, éttermek és vendéglátóhelyek dolgozóinak védelme

MUNKANYAG

ÖNELLENŐRZŐ FELADATOK

1. feladat

Az Országos Munkavédelmi és Munkaügyi Főfelügyelőség honlapján keresse meg a munkabaleseti statisztikai adatokat az előző évre vonatkozóan! Tekintse meg az alábbi című táblázatot!

7. A munkabalesetek megoszlása nemenként és az OMMF szakmai vezetése által meghatározott egyedi csoportosítás szerinti nemzetgazdasági áganként

Állapítsa meg a kereskedelmi munkabalesetek számát és jellemző adatait az előző évben és az aktuális utolsó időszakban!

2. feladat

Jelölje 1-től kezdődően folyamatos számozással a helyes sorrendet!

- ... Munkabaleset kivizsgálása
- ... Elsősegélynyújtás
- ... Baleset bejelentése
- ... Munkabaleset nyilvántartása

3. feladat

Nyissa meg az Országos Munkavédelmi és Munkaügyi Főfelügyelőség honlapját! Keresse meg a munkabaleseti jegyzőkönyvet és tölts le pdf fájlként vagy Word dokumentumként!

4. feladat

Munkahelyén baleset történik. Az Ön feladata a mentőszolgálat értesítése. Hogyan végzi el ezt a feladatot?

_____
_____
_____

5. feladat

Állapítsa meg, hogy ha a településen, ahol iskolája található, munkabaleset történik, hova kell beküldenie a munkabaleseti jegyzőkönyvet!

---

6. feladat

Önnek segítségre van szüksége a munkabaleset kivizsgáláshoz, a munkabaleseti jegyzőkönyv kitöltéséhez. Ezt a segítséget a Munkavédelmi Tanácsadó Szolgálattól kaphatja meg. Hogyan, hol tud tanácsot kérni a Szolgálattól?

MEGOLDÁSOK

1. feladat

Az Országos Munkavédelmi és Munkaügyi Főfelügyelőség honlapján keresse meg a munkabaleseti statisztikai adatokat a 2009. évre vonatkozóan! Tekintse meg az alábbi című táblázatot!

7. A munkabalesetek megoszlása nemenként és az OMMF szakmai vezetése által meghatározott egyedi csoportosítás szerinti nemzetgazdasági áganként

Állapítsa meg a kereskedelmi munkabalesetek számát és jellemző adatait az aktuális utolsó időszakban!

Nemzetgazdasági ág	2010. I. negyed																	
	Összes munkabaleset			Ebből														
	össz.	férfi	nő	Halálos			Súlyos csonkulás			Egyéb súlyos			Súlyos összes			Csonkul. Összesen		
össz.				férfi	nő	össz.	férfi	nő	össz.	férfi	nő	össz.	férfi	nő	össz.	férfi	nő	
Mezőgazdaság	174	135	39	1	1	0	0	0	0	2	2	0	3	3	0	3	3	0
Feldolgozó ipar (kivéve: gépipar)	715	469	246	3	3	0	3	2	1	0	0	0	6	5	1	16	11	5
Gépipar	730	571	159	0	0	0	4	3	1	0	0	0	4	3	1	18	15	3
Építőipar	217	202	15	8	8	0	0	0	0	4	4	0	12	12	0	3	3	0
Kereskedelem	511	273	238	0	0	0	0	0	0	1	1	0	1	1	0	1	0	1
Bányászat	3	3	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Szálláshely ,vendéglátás	112	48	64	1	1	0	0	0	0	0	0	0	1	1	0	0	0	0
Szállítás, raktározás, posta, távközlés	568	435	133	5	5	0	0	0	0	2	2	0	7	7	0	0	0	0
Egészségügyi, szociális ellátás	325	102	223	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Pénzügyi tevékenység	38	14	24	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Igazgatás, oktatás	486	169	317	1	1	0	0	0	0	0	0	0	1	1	0	3	3	0
Nyomozás, biztonsági tevékenység	40	27	13	1	1	0	0	0	0	0	0	0	1	1	0	0	0	0
Háztartások	1	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Egyéb ágazatok	420	294	126	2	1	1	0	0	0	2	2	0	4	3	1	6	6	0
Összesen	4340	2742	1598	22	21	1	7	5	2	11	11	0	40	37	3	50	41	9

8. ábra. Munkabalesetek száma ágazatonként⁹

2. feladat

3. Munkabaleset kivizsgálása

1. Elsősegélynyújtás

2. Baleset bejelentése

⁹ A kép csak tájékoztató jellegű, az aktuális időszakra vonatkozó táblát a honlapról kell letölteni

4. Munkabaleset nyilvántartása

3. feladat

A honlap címe: www.ommf.gov.hu

A pdf formátum fájlneve: [mbjkv-28-2004fmm-modnelkul.pdf](#)

A doc. formátum fájlneve: [mbjkv-28-2004fmm-modnelkul.doc](#)

4. feladat

A mentőket kell haladéktalanul értesíteni a 112 segélyhívó telefonszámon, vagy a mentőszolgálat 104 telefonszámán.

A telefonhívás során a következőket kell elmondanunk:

- ki szenvedett balesetet, esetleg több személy is megsérült-e;
- hol történt az esemény, ha nehéz a helyszín megközelítése, erről is tájékoztatást kell adni;
- milyen jellegű, súlyosságú a sérülés, mérgezés;
- elsősegélynyújtás történt-e és hogyan;
- a bejelentő neve.

5. feladat

Az OMMF regionális felügyelőségek címei:
http://www.ommf.gov.hu/index.php?akt_menu=206#mv

6. feladat

Az OMMF honlapján megtalálható a Munkavédelmi Tanácsadó Szolgálat felügyelő tanácsadóinak valamennyi elérhetősége:
http://www.ommf.gov.hu/index.php?akt_menu=308

IRODALOMJEGYZÉK

FELHASZNÁLT IRODALOM

Dr. Bonifert György – dr. Koch Mária – dr. Somodi Lilla – Spiegel István: Munkavédelmi jog és eljárások OMKT Kft. Budapest, 2009

Biztonságos munkavégzés a kiskereskedelemben Szerkesztette: dr. Koch Mária Népszava Könyv Kft. Budapest, 2003

Galló Sándor – Spiegel István: Súlyos munkabalesetek tanulságai Népszava Könyv Kft. Budapest, 2008

Kereskedelmi Munkavédelmi Kézikönyv 2010, elérhető:

www.kasz.hu/00php/html/egyeb/vedd_magad2.pdf

Au Országos Munkavédelmi és Munkaügyi Főfelügyelőség honlapja: www.ommf.gov.hu

Az Európai Munkahelyi Biztonsági és Egészségvédelmi Ügynökség Nemzeti Munkavédelmi Fókuszpont honlapja: <http://osha.europa.eu/fop/hungary/hu/>

1993. évi XCIII. törvény a munkavédelemről

5/1993. (XII. 26.) MüM rendelet a munkavédelemről szóló 1993. évi XCIII. törvény egyes rendelkezéseinek végrehajtásáról

3/2002. (II. 8.) SzCsM–EüM együttes rendelet a munkahelyek munkavédelmi követelményeinek minimális szintjéről

A(z) 0005–06 modul 002–es szakmai tankönyvi tartalomeleme felhasználható az alábbi szakképesítésekhez:

A szakképesítés OKJ azonosító száma:	A szakképesítés megnevezése
31 851 01 0000 00 00	Hulladékfelvásárló
52 341 02 0010 52 01	Bútor- és szőnyegbecsüs
52 341 02 0010 52 02	Ékszerbecsüs
52 341 02 0010 52 03	Festménybecsüs
52 341 02 0010 52 04	Műtárgybecsüs
33 341 02 0000 00 00	Mintabolti értékesítő, szolgáltatásértékesítő
33 341 02 0100 31 01	Bolti pénztáros
33 341 02 0100 33 01	E-kereskedő
33 341 02 0100 33 02	Játéktermi felügyelő (krupié)
33 341 02 0100 31 02	Kereskedelmi és szolgáltatási ügynök
33 341 02 0100 31 03	Szerencsejáték-értékesítő
33 215 02 0100 31 02	Virágkötő
52 341 01 0100 33 01	Autó- és motorkerékpár-eladó, -kölcsönző
31 341 01 0010 31 01	Bútor- és lakástextil-eladó
31 341 01 0010 31 02	Élelmiszer- és vegyiáru-eladó
31 341 01 0010 31 03	Műszakicikk eladó
31 341 01 0010 31 04	Porcelán- és edényáru-eladó
31 341 01 0010 31 05	Ruházati eladó
31 341 01 0010 31 06	Zöldség-gyümölcs eladó
52 341 07 0100 31 01	Hírlapáros, trafikos
52 341 07 0100 51 01	Kazetta- és lemezeladó, -kölcsönző
52 341 07 0100 51 02	Óra-ékszer és díszműáru eladó
52 341 07 0100 31 02	Papír, írószer eladó
33 341 03 0100 31 01	Épületgépészeti anyag- és alkatrész-eladó
33 341 03 0100 31 02	Gépészeti anyag- és alkatrész-eladó
33 341 03 0100 31 03	Járműalkatrész-eladó
33 341 03 0100 31 04	Telepi építőanyag-eladó
33 341 03 0100 31 05	Villamossági anyag- és alkatrész-eladó
51 341 01 0100 33 01	Kisgép- és műszakicikk-kölcsönző
31 341 03 0000 00 00	Töltőállomás-kezelő
33 215 02 0100 31 01	Virágbolti eladó
52 341 06 0000 00 00	Könyvesbolti eladó
52 341 01 0000 00 00	Autó- és motorkerékpár-kereskedő
51 341 02 0000 00 00	Régiségkereskedő
33 215 02 0100 33 01	Virágdekoratőr
54 481 03 0010 54 04	IT kereskedő
51 213 01 0010 51 01	Eseményrögzítő
51 213 01 0010 51 02	Filmlaboráns
52 341 05 1000 00 00	Kereskedő
52 341 05 0100 52 01	Bútor- és lakástextil-kereskedő
52 341 05 0100 52 02	Élelmiszer- és vegyiáru-kereskedő
52 341 05 0100 52 03	Ruházati kereskedő
52 341 07 0000 00 00	Kultúrcikk-kereskedő
52 725 01 0000 00 00	Látszerész és fotócikk-kereskedő
33 341 03 0010 33 01	Építőanyag-kereskedő
33 341 03 0010 33 02	Épületgépészeti anyag- és alkatrész-kereskedő
33 341 03 0010 33 03	Járműalkatrész-kereskedő
33 341 03 0010 33 04	Villamossági anyag- és alkatrész-kereskedő
51 341 01 0000 00 00	Műszakicikk-kereskedő
31 341 04 0000 00 00	Vegyesiparcikk-kereskedő
31 341 04 0100 31 01	Agrokémiai és növényvédelmi kereskedő

31 341 04 0100 31 02	Gyógynövénykereskedő
31 341 04 0100 31 03	Piaci, vásári kereskedő
31 341 04 0100 31 04	Sportszer- és játékkereskedő
33 215 02 0000 00 00	Virágkötő, -berendező, virágkereskedő
33 215 02 0100 33 02	Virágkereskedő
31 582 09 0100 31 04	Tűzvédelmi eszköz- és rendszerszerelő, karbantartó

A szakmai tankönyvi tartalomelem feldolgozásához ajánlott óraszám:

20 óra

MUNKANYELVI ANYAG

MUNKANYAG

A kiadvány az Új Magyarország Fejlesztési Terv
TÁMOP 2.2.1 08/1-2008-0002 „A képzés minőségének és tartalmának
fejlesztése” keretében készült.

A projekt az Európai Unió támogatásával, az Európai Szociális Alap
társfinanszírozásával valósul meg.

Kiadja a Nemzeti Szakképzési és Felnőttképzési Intézet

1085 Budapest, Baross u. 52.

Telefon: (1) 210-1065, Fax: (1) 210-1063

Felelős kiadó:

Nagy László főigazgató